

Юлія Сізінцова

кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри соціальної медицини,
організації і управління охороною здоров'я
та медико-соціальної експертизи
ДЗ “Запорізька медична академія післядипломної освіти
Міністерства охорони здоров'я України”
(Запоріжжя, Україна)
yuleya_sizincova@ukr.net

УДК 614.21:614.251:614.253.84

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ НАДАННЯ МЕДИЧНИМИ ЗАКЛАДАМИ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО Є ПРЕДМЕТОМ ЛІКАРСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ

АНОТАЦІЯ. Чинним законодавством України напрацьована нормативно-правова база для дотримання прав громадян в отриманні медичних послуг із метою збереження свого здоров'я. Однак у медичній практиці, коли з'являються взаємовідносини між пацієнтами і медичними працівниками, виникають непорозуміння, які можуть не стосуватись якості надання медичних послуг пацієнту, а проблеми в наданні інформації про них і стан здоров'я пацієнта іншій стороні. Мінімізація цих проблем у багатьох випадках залежить від рівня правових знань суб'єктів усього процесу взаємовідносин, як під час надання медичних послуг, так і дотримання всіма сторонами вимог нормативно-правових актів, які забезпечують організацію і виконання певних завдань. Аналіз судових рішень свідчить про необхідність удосконалення чинного законодавства у випадках проведення перевірок медичних закладів, під час яких поєднуються питання взаємовідносин декількох суб'єктів, й особливо в наданні інформації про пацієнта та дотримання таємниці стосовно його стану здоров'я.

Медичні працівники і пацієнти наділені відповідними нормативно-правовими правами та обов'язками у взаємовідносинах між собою, але, на жаль, інколи ні одна зі сторін не намагається дотримуватися визначених документами основоположних правил і норм. Лише у випадках, коли настають тяжкі наслідки після наданої медичної допомоги, проведеного втручання, пацієнти вимушені звертатися за правовою допомогою з метою отримання роз'яснення щодо своїх прав відносно лікарів і відшкодування шкоди, яка заподіяна лікарями, натомість останні визначаються із правильністю своїх дій.

Дотримання основоположного права людини на таємницю та конфіденційність інформації щодо стану її здоров'я сьогодні набувають все більшої актуальності. Проблеми, які виникають упродовж реалізації прав та обов'язків пацієнтів і медичних працівників, потребують дотримання чинних законодавчих актів, а в деяких випадках, законодавчого врегулювання. У кожному конкретному випадку лікар чи будь-який інший медичний працівник мусить чітко знати законодавчу норму, на підставі якої він надає медичну інформацію і розголошує медичну таємницю. Найчастіше підставою для надання медичної інформації є запит, оформлений в установленому законом порядку.

Метою статті є аналіз чинного законодавства, рішень судів щодо підстав звернень до суду суб'єктів медичних правовідносин для врегулювання питань про збереження лікарської таємниці та надання публічної інформації медичними закладами.

Встановлено, що є потреба у врегулюванні законодавчих норм щодо проведення перевірок представниками Фонду соціального страхування України в частині здійснення перевірки обґрунтованості видачі та продовження листків непрацездатності застрахованим особам, зокрема й на підставі інформації з електронного реєстру листків непрацездатності та відповідних діях медичних працівників (під час перевірки) в частині надання інформації, що є конфіденційною стосовно пацієнта.

Запропоновано внесення змін у частині надання дозволу для перевірки медичної документації виключно на підставі поданої заяви застрахованої особи (пацієнта) і, як наслідок, внесення змін у статутну діяльність Фонду, уточнення Інструкцій щодо проведення перевірок.

Ключові слова: запит; закон; інформація; адвокат; лікарська таємниця; страхування; конфіденційність; публічність.

Дослідження питання отримання інформації в медичній сфері при здійсненні професійної діяльності стає сьогодні все більш актуальним. Відомо, що в державі сформована відповідна законодавча база, судова практика тлумачить чинні норми, а замовник інформації продовжує поглинати всі проблеми й суперечності, які з'являються на шляху отримання інформації.

Метою дослідження є аналіз чинного законодавства, рішень судів щодо підстав звернень до суду суб'єктів медичних правовідносин для врегулювання питань про збереження лікарської таємниці та надання публічної інформації медичними закладами.

Основу правового регулювання права на інформацію в Україні становить Конституція України. Згідно з ч. 2 ст. 32, ч. 3 ст. 34 ніхто не має права здійснювати втручання в особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених Законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Обмеження існують виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошення інформації, одержаної конфіденційно або для підтримання авторитету й неупередженості правосуддя. Кожен має право на без-

печне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди¹.

Кожному громадянину гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена.

Відповідно до ст. 10 Закону України “Про інформацію”² інформацію розподілено на певні види. Проаналізувавши цей законодавчий акт, увагу зосередимо на відкритій інформації та інформації з обмеженим доступом. Саме ця інформація становить найбільший інтерес при розгляді питань щодо отримання інформації у медичних закладах та основу формування доказової бази при розслідуванні кримінальних справ, де суб'єктами є медичні працівники або пацієнти. Розуміння відмежування інформації з обмеженим доступом і відкритої інформації надасть змогу керівникам медичних закладів діяти згідно з законодавством і не порушувати чинні норми, які запроваджені виключно на захист прав пацієнтів і зберігання лікарської таємниці³.

У державі запроваджено низку норм щодо доступу до публічної інформації, і в цьому разі ні один орган не має права на відмову в наданні цього її виду. Кожен державний орган зобов'язаний визначитися з видом інформації, яка має бути передана у загальний доступ.

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України “Про доступ до публічної інформації” (далі – Закон № 2939-VI):

Публічна інформація – це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом⁴.

Для роз'яснення і правильного використання інформації Пленум Вищого адміністративного суду України видав постанову “Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації” (далі – Постанова)⁵. Відповідно до цього до-

¹ Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

² Про інформацію: у редакції Закону України від 13 січня 2011 р. № 2938-VI <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>> (дата звернення: 20.01.2020).

³ Там само.

⁴ Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>> (дата звернення: 20.01.2020).

⁵ Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації: постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України видав від 29 вересня

речно закладам взяти до уваги і розробити положення щодо доступу до публічної інформації, якою вони володіють, враховуючи, що обмеження доступу до інформації можливе виключно при сукупності певних вимог, а саме:

1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;

2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;

3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

Отже, тільки при наявності цих трьох ознак можна обмежити інформацію.

Роз'яснюючи питання доступу до публічної інформації, судді акцентують увагу на "трискладовому тесті", а саме: встановленню відповідності обмеження доступу до запитуваної конфіденційної інформації одному із захищених інтересів; встановленню можливості завдання істотної шкоди цим інтересам; порівнянню цієї потенційної шкоди з правом громадськості знати цю інформацію в інтересах національної безпеки, економічного добробуту чи прав людини. Якщо ця шкода не переважає суспільний інтерес у доступі до інформації, то конфіденційна інформація може бути розголошена і доступ до неї не може бути обмежений.

Таким чином, відмова у наданні інформації є обґрунтованою у разі, якщо в листі вказується, якому саме з інтересів загрожує розголошення запитуваної інформації, у чому полягає істотність шкоди цим інтересам від її розголошення, чому шкода від оприлюднення такої інформації переважає право громадськості знати цю інформацію в інтересах національної безпеки, економічного добробуту чи прав людини.

Належність запитуваної інформації до конфіденційної, таємної або для службового користування на підставі статей 7, 8, 9 Закону № 2939-VI відповідно не є єдиною достатньою підставою для обмеження доступу до неї. Обмеження доступу до конкретної інформації допускається у разі, якщо за визначенням вона є конфіденційною, таємною, або службовою, та за умови застосування сукупності вимог пунктів 1–3 частини другої статті 6 Закону № 2939-VI (частина друга статті 6, части-

на перша статті 8, частина перша статті 9, п. 2 частини першої статті 22 Закону № 2939-VI)⁶.

Тобто п. 6.2. регламентує, що відмовою у доступі до публічної інформації повинно вбачатися:

1) якому з перелічених у п. 1 ч. 2 ст. 6 Закону № 2939-VI інтересів (далі – правомірні інтереси) відповідає обмеження, а також чому обмеження доступу відповідає зазначеному інтересу (інтересам);

2) у чому конкретно полягає шкода правомірному інтересу (інтересам); яким є причинно-наслідковий зв'язок між наданням доступу та можливим настанням шкоди; чому ця шкода є істотною; яка ймовірність настання шкоди внаслідок надання доступу до інформації (п. 2 ч. 2 ст. 6 Закону № 2939-VI);

3) чому шкода від надання інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні (п. 3 ч. 2 ст. 6 Закону № 2939-VI) (щодо визначення суспільного інтересу див. п. 6.4). Відсутність висновку розпорядника інформації щодо наявності хоча б однієї зі згаданих трьох підстав “трискладового тесту” означає, що законних підстав для обмеження доступу до інформації немає, а відмова у доступі до публічної інформації є необґрунтованою. Інформація з обмеженим доступом містить інший зміст і види, а саме: до неї належить конфіденційна, таємна та службова інформація – саме так визначено порядок надання інформації Постановою.

Право людини на конфіденційність і таємницю – один із основоположних у системі охорони здоров'я. Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров'я” (далі – Основи законодавства України)⁷, Цивільний кодекс України⁸ передбачають право на таємницю про стан здоров'я пацієнта і лікарську таємницю. Відповідно до чинних норм законодавства сам факт звернення до медичного закладу становить таємницю і повинен дотримуватися всіма співробітниками медичних закладів.

Конфіденційною визначається інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом. Амбулаторні картки пацієнтів, історії хвороб, результати досліджень, різноманітні журнали реєстрації прове-

⁶ Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації (н 5).

⁷ Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 9 листопада 1992 р. № 2801-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/Laws/show/2801-12>> (дата звернення: 20.01.2020).

⁸ Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV <<https://zakon.rada.gov.ua/Laws/show/435-IV>> (дата звернення: 20.01.2020).

дення медичних обстежень і втручань, отримані від пацієнта документи, а саме: “інформовані згоди” на медичне втручання, дослідження та інші маніпуляції й процедури, містять конфіденційну інформацію і становлять лікарську таємницю, тож така інформація обмежена для третіх осіб. Перелічені матеріали є єдиним джерелом доказів щодо проведеного та наданого лікування пацієнту. Одночасно ця документація може вплинути під час провадження і як доказова інформація щодо правильності дій лікарів, так і навпаки. У результаті процесу отримання документів у медичному закладі трапляються вкрай неприємні ситуації, коли неможливо знайти потрібну інформацію щодо стану здоров'я пацієнта, або коли лікарі навмисно знищують документацію з метою уникнення подальшого розвитку конфлікту, не розуміючи того, що це є початком нового серйозного процесу доказування та пізнання фактів, які потрібно встановити у справі уповноваженими органами. Звісно, пацієнти також можуть користуватися своїм правом на ознайомлення з інформацією щодо стану свого здоров'я, використати її з метою відшкодування матеріальної та моральної шкоди щодо наданого й отриманого ними лікування. Проте всі суб'єкти повинні розуміти, що неправдива інформація, умисне знищення документів призведе до негативних результатів.

Процедура та порядок надання інформації тісно взаємодіє з нормами статей 39, 39¹ Основ законодавства України, передбачаючи як права, так і обов'язки щодо отримання інформації та її надання. Законом передбачено, що пацієнт, який досяг повноліття, має право на отримання достовірної і повної інформації про стан свого здоров'я, зокрема й на ознайомлення з відповідними медичними документами, що стосуються його здоров'я. Також визначено, що батьки (усиновлювачі), опікуни, піклувальники мають право на отримання інформації про стан здоров'я дитини або підопічного. Медичні працівники зобов'язані надати пацієнтам у доступній формі інформацію про стан їхнього здоров'я, мету проведення запропонованих досліджень і лікувальних заходів, прогноз можливого розвитку захворювання, зокрема й наявності ризику для життя і здоров'я. Якщо інформація про хворобу пацієнта може погіршити стан його здоров'я або погіршити стан здоров'я фізичних осіб, визначених ч. 2 цієї статті, зашкодити процесові лікування, медичні працівники мають право надати неповну інформацію про стан здоров'я пацієнта, обмежити можливість їхнього ознайомлення з окремими медичними документами. У разі смерті пацієнта члени його сім'ї або інші уповноважені ними фізичні особи мають право бути присутніми при дослідженні причин його смерті та ознайомитися з висновками щодо причин смерті, а також право на оскарження цих висновків у суді.

Виключним правом пацієнта є право на

таємницю про стан свого здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також відомості, одержані при його медичному обстеженні. Забороняється вимагати та надавати за місцем роботи або навчання інформацію про діагноз та методи лікування пацієнта⁹.

При цьому не можна оминати питання щодо запитів, направлених від адвокатів, які представляють інтереси пацієнтів. При зверненні адвоката до медичного закладу будь-якої форми власності з адвокатським запитом, зміст якого не стосується публічної інформації, а безпосередньо визначається інформація, що становить лікарську таємницю, діють норми Закону України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність” (далі – Закон про адвокатуру)¹⁰. Підтвердженням цього є рішення Національної асоціації адвокатів України, де надані роз'яснення щодо деяких питань, пов'язаних із реалізацією права адвоката на звернення з адвокатським запитом.

Відповідно до ст. 24 Закону про адвокатуру:

До адвокатського запиту додаються посвідчені адвокатом копії свідчення про право на заняття адвокатською діяльністю, ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги. Вимагати від адвоката подання разом з адвокатським запитом інших документів забороняється¹¹.

Тож, з огляду на пряму вказівку Закону про адвокатуру, не потрібно долучати до адвокатського запиту жодного іншого документа, ніж зазначено в законі¹². Слід відзначити, що в Конституційному поданні щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ч. 2 ст. 26 Закону України “Про Національну поліцію” передбачено, що Закон України “Про захист персональних даних” є законом, який встановлює загальні принципи та вимоги для обробки персональних даних, а тому містить бланкетні норми.

Отже, усі особливості діяльності адвокатів та правові межі такої встановлено саме в спеціальному законі, тобто Законі про адвокатуру. Тому при розбіжностях норм Закону про адвокатуру та Закону України “Про захист персональних даних”, у діяльності адвоката при витребуванні ко-

⁹ Основи законодавства України про охорону здоров'я (н 7).

¹⁰ Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>> (дата звернення: 20.01.2020).

¹¹ Там само.

¹² Щодо роз'яснення деяких питань, пов'язаних з реалізацією права адвоката на звернення з адвокатським запитом: рішення Національної академії адвокатури України від 13 жовтня 2018 р. № 172 <http://medcom.unba.org.ua/assets/uploads/Lviv/2018-10-13-r-shennya-rau-172_5c2749a0d44d9.pdf> (дата звернення: 20.01.2020).

пій медичних документів та інформації з обмеженим доступом спеціальними нормами є норми Закону про адвокатуру¹³.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) вимагає повагу до приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції¹⁴. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину визнає відомості про стан здоров'я людини як складову права на повагу до приватного життя¹⁵. Рішення Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) забезпечують відповідні гарантії щодо неможливості будь-якого повідомлення чи розголошення даних особистого характеру стосовно здоров'я, якщо це не відповідає гарантіям ст. 8 Конвенції (рішення у справах “Z проти Фінляндії” (*Z v. Finland* (1997 р.), “M. C. проти Швеції” (*M. C. v. Sweden* (1997 р.)). Втручання повинно відбуватися “згідно з законом”, мати легітимну мету та бути необхідним у демократичному суспільстві для досягнення цієї мети (рішення ЄСПЛ у справах “Кривіцька та Кривіцький проти України”, п. 42; “Сілвер та інші проти Сполученого Королівства”, п. 84; “Кузнецов проти України”, п. 134; “Шалімов проти України”, п. 84; “Петра проти Румунії”, п. 36)¹⁶.

Важливим постає питання перевірок медичних закладів уповноваженими органами держави. Саме під час їх проведення допускається чимало порушень законодавства щодо збереження лікарської таємниці і порушення прав пацієнтів. Проблеми, які виникають, потребують законодавчого врегулювання, тому медичні заклади звертаються до судів для відновлення порушених прав. Одним із органів, який здійснює постійні перевірки медичних закладів, є Фонд соціального страхування України (далі – Фонд). Законом України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці” (далі – Закон про внесення змін)¹⁷ Фонд утворено шляхом злиття Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України та Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. У своїй діяльності його представники ке-

¹³ Щодо роз'яснення деяких питань, пов'язаних з реалізацією права адвоката на звернення з адвокатським запитом (п. 12).

¹⁴ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004/ed19900101> (дата звернення: 20.01.2020).

¹⁵ Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину від 4 квітня 1997 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_334> (дата звернення: 20.01.2020).

¹⁶ Т. Фулей, *Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: науково-методичний посібник для суддів* (2015) 150.

¹⁷ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці: Закон України від 28 грудня 2014 р. № 77-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-19>> (дата звернення: 20.01.2020).

руються Інструкцією про порядок проведення перевірок страхувальників по коштах Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, прийняття рішень за їх результатами та процедуру оскарження (далі – Інструкція № 29). Згідно з п. 6 ч. 1 ст. 9. Закону про внесення змін одним з основних завдань Фонду та його робочих органів є здійснення перевірки обґрунтованості видачі та продовження листків непрацездатності застрахованим особам, зокрема й на підставі інформації з електронного реєстру листків непрацездатності¹⁸. Також діє Порядок проведення перевірок отримувачів коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності цільового призначення, оформлення, реалізації та оскарження їх результатів, затверджений постановою правління цього Фонду від 22 грудня 2010 р. № 30, де у п. 3.11 постанови передбачено, що посадова особа органу Фонду знайомиться з відомостями, які є комерційною таємницею та конфіденційною інформацією, у разі якщо вони належать до переліку питань, що підлягають перевірці, та п. 2.6. Інструкції, яка повністю дублює п. 3.11. постанови. Слід зауважити, що маючи широкі повноваження щодо користування відомостями Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, даних електронного реєстру листків непрацездатності, представники Фонду мають право накладати фінансові санкції та стягувати адміністративні штрафи, передбачені законодавством за різного роду порушення та вимагати від керівників та інших посадових осіб підприємств, установ і організацій, а також від фізичних осіб усунення виявлених фактів порушень законодавства про соціальне страхування. Отже, діючи виключно на підставі Закону України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування”, держава наділила співробітників Фонду вичерпними правами і дозволила доступ до медичної документації у вигляді листків непрацездатності. Перевірка видачі листків непрацездатності та доступ до медичних карток породжує ризик поширення інформації з медичної картки пацієнта, яка за Конституцією України є конфіденційною. Поширення такої інформації, як було зазначено, дозволяється за згодою особи або у випадках, визначених законом. В усіх випадках, які не передбачені законом, це буде вважатися втручанням у приватне життя людини. Стаття 40 Основ законодавства України визначає обов'язок медичних працівників не поширювати відомості, що належать до лікарської таємниці. Проте, аргументуючи значущі для представників Фонду дії, вони, звертаючись до суду, факт втручання і порушення лікарської таємниці висловлюють у такому обґрунтуванні:

¹⁸ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці (н 17).

<...> При цьому доступ до персональних даних щодо стану здоров'я застрахованої особи є об'єктивною необхідністю, оскільки саме ця інформація дозволяє визначити обґрунтованість видачі та продовження листків непрацездатності, які є підставою для виплати коштів <...>¹⁹.

Висловлюючи таке обґрунтування, треба одночасно розуміти, що підставою для цього можуть бути:

- особиста заява страхувальника до Фонду з вимогою проведення перевірки його медичної документації;
- отримання дозволу суду на проведення зазначених дій;
- повідомлення пацієнта (застрахованої особи).

У багатьох випадках, коли інформація набуває розголосу, справи доходять до суду, в судових рішеннях яких відображається вся “лікарська таємниця”, персональна інформація про пацієнта, які й гадки не мають, що були суб'єктами перевірок і лікарська інформація щодо їхнього стану здоров'я оприлюднена і вже неконфіденційна. Отже, інформація про хворого може бути розголошена винятково у разі письмової згоди самого пацієнта, у разі мотивованої вимоги органів дізнання, слідства, прокуратури й суду, санітарно-епідеміологічної служби, якщо зберігання таємниці істотно загрожує здоров'ю і життю пацієнтів та (або) інших осіб (небезпечні інфекційні захворювання) та у разі залучення до лікування інших спеціалістів, для яких ця інформація є професійно необхідною. Демонстрація хворого можлива тільки за його згоди, його батьків або опікунів. Залишається також невизначеним для розгляду правників запитання: чи дає змогу фаховий рівень представників Фонду, які перевіряють видачу листків непрацездатності, надавати оцінку правильності дотримання протоколу лікування або встановлення правильного діагнозу?

Таким чином, законодавство захищає громадянина, і тільки з його дозволу можливе вивчення та аналіз медичної документації. Прикладом цього є рішення Придніпровського районного суду міста Черкаси у справі № 711/6742/15-ц, де

<...> суд вважає, що при перевірці обґрунтованості видачі та продовження листків непрацездатності застрахованій особі ОСОБА_1 соціального страхування з тимчасової втрати працездатності не здійснюється в цілому перевірка діяльності суб'єкта господарювання (в даному випадку медичного закладу), а проводиться лише перевірка обґрунтованості видачі (продовження) документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність окремих громадян, в межах компетенції ОСОБА_1 та на підставі звернень страхувальників, правоохоронних органів тощо, а тому відмовляю-

¹⁹ Рішення Соснівського районного суду м. Черкаси у справі від 12 жовтня 2015 р. № 712/8964/15-ц <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/52642824>> (дата звернення: 20.01.2020).

чи позивачу у проведенні перевірки посадові особи відповідача порушили вимоги Закону України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням” та Закону України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування”²⁰.

Отже, поширення інформації дозволяється за згодою особи або у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. В інших випадках це буде вважатися втручанням у приватне життя людини.

Висновки. Здійснивши аналіз Постанови та Інструкції, можна зробити висновок, що нормативно-правова база Фонду забезпечує право вивчення конфіденційної інформації і, як наслідок, втручання у приватне життя особи, що є порушенням багатьох нормативно-правових актів, зокрема й загальноєвропейських. Питання порядку проведення перевірок представниками Фонду вимагає негайного врегулювання на законодавчому рівні, внесення змін у частині надання дозволу для перевірки медичної документації виключно на підставі поданої заяви застрахованої особи (пацієнта) і, як наслідок, внесення змін у статутну діяльність Фонду, уточнення Інструкцій щодо проведення перевірок. У складному становищі залишаються медичні установи, які мають чітко виконувати і дотримуватися порядку збереження лікарської таємниці, норм чинного законодавства, забезпечуючи реалізацію прав пацієнтів й одночасно виконання своїх професійних обов’язків.

REFERENCES

Bibliography

Authored books

1. Fulei T, *Zastosuvannia praktyky Yevropeiskoho sudu z prav liudyny pry zdiisnenni pravosuddia: naukovo-metodychnyi posibnyk dlia suddiv [Application of the Practice of the European Court of Human Rights in the Administration of Justice: Scientific and Methodological Guide for Judges]* (2015) (in Ukrainian).

Iuliia Sizintcova

LEGAL GROUNDS FOR MEDICAL INSTITUTIONS TO PROVIDE INFORMATION COVERED BY MEDICAL PRIVACY

ABSTRACT. Current legislation of Ukraine comprises a well-developed legal framework which ensures the observance of citizens’ rights to receive medical services for preserving

²⁰ Рішення Придніпровського районного суду м. Черкаси у справі від 3 грудня 2015 р. № 711/6742/15-ц <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/55326575>> (дата звернення: 20.01.2020).

their health. However, in medical practice, where a relationship between patients and medical professionals is established, misunderstandings emerge which may concern not the quality of medical services provided to the patient but rather the problem of information about the patient and his/her health status provided to another party. Minimization of these problems in many cases depends on the level of legal knowledge which the actors in this entire relationship process have, both with regard to provision of medical services and to compliance by all parties with requirements of statutory regulations which ensure the organization and implementation of certain tasks. An analysis of court decisions reveals the need to improve current legislation with regard to cases of inspection of medical institutions during which the issues of relationship between several subjects are covered, and especially in respect of providing information about the patient and maintaining his/her health status in secret.

Medical professionals and patients within the framework of their relationship are given appropriate statutory legal rights and obligations, but unfortunately, sometimes neither side tries to adhere to the fundamental rules and standards prescribed in the documents. Only in cases where serious consequences ensue after medical care or intervention, patients have to seek legal aid with the aim of obtaining a clarification of their rights with regard to doctors and compensation for harm caused by doctors, and the latter seek to determine the correctness of the actions they have done.

Today, respect for the fundamental human right to secrecy and confidentiality of information about his/her health status is becoming increasingly important. Problems coming to the fore in the course of implementation of the rights and obligations of patients and medical professionals call for compliance with current legislative acts, and in some cases, require legislative regulation. In each particular case, a doctor or any other medical professional should clearly know the legislative rule based on which he/she provides medical information and discloses data covered by medical privacy. Most often, the basis for the provision of medical information is a request made in accordance with the procedure established by law.

The purpose of the article is to analyze current legislation and court decisions with regard to the grounds upon which parties to medical legal relations apply to court with the aim of resolving the issues of maintenance of medical privacy and provision of public information by medical institutions.

It is established that there is a need to regulate the pieces of legislation which relate to inspections conducted by representatives of the Social Insurance Fund of Ukraine concerning the appropriateness of the grounds for issue of sick leaves to insured persons and their prolongation, including on the basis of information from the electronic register of sick leaves, and the corresponding actions of medical professionals (during the inspection) concerning the provision of information which is the patient's confidential information.

It is proposed that changes be made in respect of permitting a check of medical documentation solely on the basis of a request submitted by an insured person (patient) and, as a consequence, that changes be made to the statutory activities of the Fund, and the Guidelines for conducting such inspections be clarified.

KEYWORDS: request; law; information; lawyer; medical privacy; insurance; confidentiality; publicity.